

örömmel jelentem, hogy Székely úr ily kivégzési kísérlete daczára is élek és gondolkozom, sőt — rettenetes merészség — a mint voltak eredeti gondolataim, most is vannak, sőt remélem és kérem az eget, hogy legyenek is. Ő természetesen a németből való fordítást tartja az egyedül üdvözítő eljárásnak.

A Székely úr «ismertetése» pedig nem ismertetés, mert az ismertetés legyen tele sympathiával, szeretettel a tárgy, a tudomány, az irodalom iránt és tudjon sympathiát is kelteni, szeretetet ébreszteni a tárgy vagy tudomány vagy az irodalom iránt. Én legalább ezt tartom az ismertetés hivatásának. Székely uré pedig nem egyéb, mint ellenséges indulatból fakadó szóáradat. Kérdés, melyik ér el többet, az ilyen, vagy az olyan?

PEKÁR KÁROLY.

Az apró emberek tudománya. Irta *Ember János*. (Népv. Könyvtára, 15—16.) Budapest. Lampel. Ára 2 K.

A czíme e könyvnek egy kicsit furcsa, apró embereken a tanítókat, a nép nevelőit kell érteni, kiknek tudományát, vagy inkább tanításuk eljárását teszi kritika tárgyává a szerző, de egyuttal alkalmas, megfelelőbb eszközöket is ajánl. A munka az ugynevezett keretes »unkák formájában van megírva. Elmondja *Ember János*, hogy egy tanító-köri gyűlésen, melyen a kollegák mindnyájan ott voltak, az esperes-plébános, kit «Anti bá»-nak hívtak, kemény kritikát mondott a népiskola jelen állapotáról egy dikezio keretében. Elmondta, hogy a mai iskolai tanítás nem más, mint közönséges mesterember közönséges munkája, hogy az iskolának belélete stagnál, mert sok a mesterkedés, sok a mechanismus, de kevés az élet, hivatás-szeretet hiányzik; nincs fegyelem s hogy nincs az elemi iskolának egyetlen ismeretága, melyet úgy tanítanak, a mint azt a helyes elmélet, a pedagogiai ismeretek mai állása szerint várni lehetne. A tanítók kérésére aztán «Anti bá» 16 előadásban ismerteti a maga nézeteit, hogy a mai népoktatást miként lehetne és kellene megjobbítani.

Szól először is a *hitoktatásról*, s itt két ifju hitoktató különböző eljárását ismerteti. Egyik nagyobb súlyt helyez a *tanra*, mint a *hitre*, csak magoltat és kérdez, s midőn a fiuk szökdösnek, a szülőket birságolja. A másik nem is használ könyvet, az órákat kedves társalgó, beszélgető órákká avatja, beszél nekik az Úr Jezusról, az ő nagy szeretetről a gyermekek iránt, szép példákat mond el nekik, melyekből önként sok az erkölcsi tanulság, leszáll a gyermekek naiv és érdeklődő lelkületéhez, megszeretteti magát növendékeivel, csak annyi ismeretet közöl és kíván meg tőlük, mennyit a gyermeki érte-

lem megbír, a mennyi aztán üde marad. A hittani órák napjaival az ünnepnapok számát szaporította.

«*A kutya részei*» czímen satirikus rajzát adja a mostan divó «értelemgyakorlatok» szellemtelen és természetellenes módjának. Valóban érdemes volna az egészet bemutatni, oly érdekes és tanulságos e fejezet.

«*Melyik olvasmányt parancsolja?*» [ezimű fejezet azt a veszedelmes és gyakori szólást üti, hogy a tanító, ha esetleg a tanfelügyelő, s más belép az iskolába, oda szól a vendéghez, hogy melyik olvasmányt parancsolja: «Mit akar ez az ember? Tán vendéglőben képzei magát? Hisz a tanítás óráján nincs helye a válogatásnak. Ő *na* csak azt az olvasmányt tárgyalhatja, a melynek tárgyalására alaposan elkészült.» Minden olvasmányra alaposan kell készülni, az ismeretközlő olvasmányok alkalmilag tárgyalandók.

«*A kutya ugat*» az értelemnélküli és naiv tartalmu, hülye példák ellen száll sikra, s a nyelvtani ismeretek anyagát a minimumra szorítja. E tekintetben hibáztatja a tantervet is és nagyon üdvös tervezettel szolgál.

Nagyon érdekesek és tanulságosak a következő fejezetek is, melyekben az elemi iskola összes tárgyain átmegy, mindenütt kiemelve a mesterkélt és hibás módszert és okos tanácsokkal szolgálva.

Tekintve azt, hogy e könyv egy szellemes és józan felfogásu öreg úr előadásaként van írva, könnyed tárczasorozat alakjában, nagy elterjedésre és haszonra tarthat számot.

BIHARI FERENCZ.

Az emlékezet betegségei. Irta *Ribot Th.* A 12. kiadás után fordította *Dáni Ede.* (Népnev. könyvtára. 11. f.) Lampel. Ára 1 K.

Az iskola s általán a tanítás szempontjából nem hiszem, hogy volna érdekesebb fejezete a lélektannak, mint épen az emlékezet kérdése. Régi, évezredes szállóige: *Tantum scimus, quantum memoria tenemus.* Nem tudom hogyan és mi alapos okból egyszer csak fordult a világ, s uton-utszélen elkezdtek kiabálni a pædagogusok, s általán a tanítás emberei: «A jó dolog nem a tudás, nem az emlékezet, hanem a helyes ítélet». És az iskola felült a frázisnak, a közszellemben is befészkelte magát az a pædagogiai axioma, a szülők örülnek, hogy nem «bifláznak» anyvit, — és az eredmény? Nos, ha őszinték akarunk lenni, meg kell vallanunk, hogy a mi ifjaink itélni ugyan nem, de felületesen annál jobban tudnak mindenről itélkezni, mindent leszólni. *Stein Lajos dr.* a berni egyetem híres tanára a «*Deutsche Revue*» czimű folyóiratban két év előtt egy rendkívül feltűnést-keltő